

جمع آوری و بررسی های مقدماتی فون درختان گز در ایران

نگارش: محمد برخوردار^۱ - خلیل صامت^۲ - احمد فرزانه^۳

فون درختان نواحی گرمسیری و کویری ایران تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته است و حشرات و کنه های آن کاملاً ناشناخته مانده اند ، عدم توجه باین مسئله را باید نتیجه دو مورد زیر دانست :

- ۱- درختان فوق اغلب از مراکز پژوهشی بسیار دور میباشند و مورد بررسی مداوم و پیگیر مانند آنچه درباره حشرات سایر درختان معمول است قرار نگرفته اند .
- ۲- اهمیت اقتصادی درختان و درختچه های کویری تاکنون مورد توجه قرار نگرفته و از نظر دور مانده است .

جمع آوری حشرات و بررسی های زیر که در طی مسافرت های نگارندگان به نقاط مختلف کشور بر روی حشرات درختان و درختچه های گرمسیری و کویری بخصوص درختان گز *Tamarix spp.* انجام یافته بهیچوجه کافی نمیشد و باید آنرا بعنوان اولین قدم در راه شناخت فون غنی و بسیار جالب این درختان بشمار آورد^۴ .

- ۱- آزمایشگاه بررسی آفات و بیماریهای گیاهی رفسنجان .
- ۲ و ۳- موسسه بررسی آفات و بیماریهای گیاهی . صندوق پستی ۳۱۷۸ - (اوین تهران) .
- ۴- از آقایان محمد صفوی ، هوشنگ برومند ، علی پازوکی و خانم هایده ثقه الاسلامی که در تشخیص بعضی از نمونه ها نگارندگان را یاری داده اند سپاسگزاری میشود .

درختان گز (*Tamarix* spp. (Tamaricaceae) معمولاً مخصوص نواحی استپی و شوره زار میباشند. گونه های مختلف این درختان در نقاط گوناگون ایران پراکنده اند. شناسائی گونه های این درختان بدلیل شباهت ظاهری با یکدیگر بسیار مشکل میباشد. ثابتی در کتاب " جنگلها ، درختان و درختچه های ایران " ۳۲ گونه گز را نام میبرد .

تاکنون از درختان گز فقط بعنوان سوخت و بویژه در مناطق نزدیک بشهرها استفاده گردیده و شواهد بیشماری در دست است که جنگلهای بزرگی از این درختان در نواحی کویری وجود داشته که اکنون جز بوته زارهای کوچکی از آنها بجای نمانده است . حتی در حوالی تهران و در اطراف دریاچه قم تا سی سال پیش جامعه گیاهی درختان گز بسیار انبوهی وجود داشت که تاکنون کاملاً از بین رفته اند .

با توجه با اهمیت زیادی که این درختان در چند سال اخیر در جهت مهار کردن شنهای روان از طرفی و استفاده از بعضی از گونه های آنها برای بادشکن از طرف دیگر در مناطق مختلف و مراکز کشاورزی پیدا کرده اند ، کاشت این درختان بسیار مقاوم بخشی مورد توجه واقع شده و بنا بر این شناخت فون آن لازم میباشد .

هدف از بررسی فوق در مرحله اول شناخت تمام حشرات است که زندگی آنها وابسته بدرختان گز بوده و یا دوره ای از زندگی خود را بر روی این درختان میگذرانند . و در مرحله دوم بررسی بیولژی و اکولژی آنها میباشد . در این لیست حشرات که زندگی کامل خود را روی درختان گز میگذرانند با علامت ستاره مشخص شده بدیهی است که هنوز اظهار نظر دقیق درباره رابطه عده بسیاری از حشرات که از روی درختان گز جمع آوری شده محتاج بررسی های آینده میباشد (فهرست کنه ها و حشرات در قسمت لاتین آمده است) .

Journal of Entomological Society of Iran
March 1981, Vol. 6(1,2)

ETUDE PRÉLIMINAIRE SUR LA FAUNE DES *TAMARIX*
M.BARKHORDARI(1) Kh.SAMET(2) & A.FARZANEH(3)

La faune des *Tamarix* de l'Iran est encore mal connue, ceci pour deux raisons:

1. Ces arbres poussent généralement dans des régions désertiques très éloignées des centres de recherche.
2. l'importance écologique et économique de ces arbres qui assurent la fixation des sables et qui jouent un rôle de brise-vent dans les zones très chaudes et sèches a été complètement négligée jusqu'à une date très récente.

Parallèlement aux efforts de reboisement entrepris ces dernières années en vue de constituer des forêts de *Tamarix* autour des villes menacées par le sable, il importait de prendre en considération les déprédateurs de ces arbres et de présenter une étude préliminaire sur la faune du *Tamaricetum*.

1- Plant Pests & Diseases Research Laboratory, Rafsanjan-IRAN
2&3-Plant Pests & Diseases Research Institute, P.O. Box 3178,
Tehran-IRAN

ACARINA

<i>Oledulia tamaricis</i> Pritch. & Baker (<i>Tenuipalpidae</i>)	قم
<i>Phytoseiidae</i>	یک کنه از خانواده قم
<i>Eriophyes</i> sp.	اوین - کرج

COLEOPTERA

<i>Chalcophorella gerlingi</i> Dese (<i>Buprestidae</i>)	۱۳۰ کیلومتری جنوب شیراز
<i>Cyphosoma tataricum</i> pall.	" "
<i>Julodis euphratica</i> C. & G.	تمام نواحی جنوب ایران
<i>Julodis aeneipes</i> E. Saund.	" " " "
<i>Psiloptera argentata</i> Man.	قم، داراب، کازرون
<i>Sphenoptera hauseri</i> Reitt.	بمپور
<i>Sphenoptera ignita</i> Reitt.	سیستان - زابل
<i>Sphenoptera mesopotamica</i> Mars.	ترت حیدریه
<i>Sphenoptera potanini</i> B. Jak.	بمپور
<i>Sphenoptera scovitzi</i> Fald.	سراوان
<i>Sphenoptera sterbai</i> Obenb.	قم، زابل
<i>Sphenoptera tamaricis</i> Klug.	" "
<i>Xylogenes dilatatus</i> Rtt. (<i>Bostrychidae</i>)	
<i>Cryptocephalus fulgurans</i> Frm. (<i>Chrysomelidae</i>)	سرچشمه رفسنجان
<i>Cryptocephalus undulatus</i> Suffr.	" رفسنجان
<i>Haltica tamaricis</i> Schrnk.	" رفسنجان
<i>Stylosomus</i> sp.	" "
<i>Apatophysis caspica</i> Sem. (<i>Cerambycidae</i>)	سراوان
<i>Chlorephorus faldermanni</i> Fald.	" تبریز
<i>Purpuricenus zarudnianus</i> Sem.	" جیرفت، بمپور، زاهدان
<i>Apion (Onychapion) tamaricis</i> Gyll. (<i>Curculionidae</i>)	رفسنجان
<i>Stephanophorus mimosae</i> Oliv.	قم، کرمان، بندرعباس، زابل، سراوان
<i>Coniatus schrencki</i> Gebl.	" "

<i>Coniatus</i> sp.	(Curculionidae)	
<i>Coniatus tamarisici</i> Fabr.	"	بلوچستان ، رفسنجان ، جیرفت
<i>Coniatus suavis</i> Gyll.	"	بہشہر
<i>Conorhynchus elongatus</i> Gebl.	"	
<i>Nanophyes</i> (<i>Corimalia</i>) <i>minutissimus</i> Tourn.	"	
<i>Nanophyes</i> (<i>Corimalia</i>) <i>tamarisci</i> Gyll.	"	قم ، رفسنجان ، خاش
<i>Nanophyes</i> (<i>Corimalia</i>) sp.	"	زاہدان ، خاش
<i>Geranorrhinus pusillus</i> Motsch.	"	ورامین
<i>Geranorrhinus</i> sp.	"	
<i>Liocleonus clathratus</i> Ol.	"	رفسنجان ، بم ، کرمان
<i>Lixus linnei</i> Fst.	"	قم
<i>Lixus astrachanicus</i> Fst.	"	جیرفت
<i>Mylocerus</i> (<i>Mylocerinus</i>) <i>cylindricollis</i> Fst.	"	
<i>Ptochus</i> sp.	"	
<i>Sharpia rubida</i> Rosenh.	"	قم
<i>Sitona cylindricollis</i> Fahrs.	"	ورامین ، شاهرود
<i>Sitona longulus</i> Gyll.	"	
<i>Sitona</i> sp.	"	
<i>Sitona humeralis</i> Steph.	"	قم
<i>Megamecus</i> sp.	"	قم
<i>Seymnus mongolicus</i> Ws.	(Coccinellidae)	رفسنجان
<i>Chilocorus bipustulatus</i> L.	"	رفسنجان
<i>Cybocephalus</i> sp.	(Nitidulidae)	کہنوج

DIPTERA

<i>Nealsomyia quadrimaculata</i> Baranov	(Tachinidae)	رفسنجان
	<i>Amicta</i>	پارازیت لارو پروانہ
<i>Fischeria bicolor</i> R.D.	(Tachinidae)	قم
	<i>Lepidogma</i>	پارازیت لارو پروانہ
<i>Nemorilla maculosa</i> Meig.	(Tachinidae)	قم
	<i>Lepidogma</i>	پارازیت لارو پروانہ

Exorista belanovskii Richter (Tachinidae) رفسنجان
 Cecidomyiidae پشه ای که روی چوب گز گال میسازد. از خانواده

LEPIDOPTERA

Semiothisa aestimaria Hbn. (Geometridae)
Cecidophaga sinaica Frll. (Gelechiidae) در اغلب نقاط ایران
Lepidogma tamaricalis Mn. (Pyralidae) " " " "
Amicta villosa Brdt. (Psychidae) رفسنجان
Ocneria poenitens Stgr. (Lymantriidae) رفسنجان
Merulempista cingilella z. (Pyralidae)

HYMENOPTERA

Apanteles sp. (Braconidae)
Cecidophaga پارازیت پروانه
Brachymeria intermedia Nees (Chalcididae)
Ocneria poenitens پارازیت پروانه

HEMIPTERA

Anthocoris sp. (Anthocoridae) حشره شکاری رفسنجان
Camptopus lateralis (Germ.) (Coreidae) چاه بهار، نیکشهر، سرباز
Dicranocephalus marginatus (Ferr.) (Stenocephalidae)
Artheneis alutacea Fb. (Lygaeidae) رفسنجان
Lygaeus pandurus (Scop.) " جنوب ایران، جیرفت
Engistus exanguis Stal " رفسنجان
Piocoris luridus (Fb.) " رفسنجان، خوزستان، قم، شیراز
Paranysius fallaciosus Pt. " رفسنجان، جیرفت
Adelphocoris lineolatus (Gze.) در اغلب نقاط ایران: فارس، لار
Adelphocoris vandalicus R. (Miridae) " " " "
Auchenocrepis alboscuteolata Pt. " کازرون، رفسنجان، میرجاوه
Aphaenophyes richteri (Wgn.) "
Deraeocoris serenus (Dgl. & Sc.) " در اغلب نقاط ایران
Exaeretus meyeri F.G. "

<i>Lygus pratensis</i> (L.)	(Miridae)	در اغلب نقاط ایران
<i>Maurodactylus albidus</i> (Klti.)	"	
<i>Oncotylus setulosus</i> (H.-S.)	"	
<i>Stenodema turanicum</i> Rt.	"	بلوچستان، رفسنجان، قم
<i>Tuponia conspersa</i> Rt.	"	در نواحی جنوب ایران
<i>Tuponia eckerleini orientalis</i> Wgn.	"	" " " "
<i>Tuponia elegans</i> (Jak.)	"	" " " "
<i>Tuponia</i> sp.	"	" " " "
<i>Eurystylus bellevoeyi</i> (Rt.)	"	رفسنجان
* <i>Aspilaspis viridis</i> Brulle	(Nabidae)	رفسنجان، قم حشره شکاری
<i>Aelia melanota</i> Fb.	(Pentatomidae)	ورامین
<i>Apodiphus amygdali</i> (Germ.)	"	قم، بندرعباس
* <i>Anchesmus rubriplaga</i> (Wk.)	"	لار، جیرفت، زابل
<i>Codophila varia</i> (F.)	"	
<i>Eysarcoris inconspicuus</i> (H.-S.)	"	قم
<i>Galeatus scrophicus</i> sd.	(Tingidae)	
<i>Monosteira unicostata</i> (Ms. & Rey)	"	
<i>Monosteira inermis</i> Hv.	"	رفسنجان

HOMOPTERA

Psyllinea:

<i>Colposcencia aliema</i> Low.	(Aphalaridae)	تهران، اوین
<u>Cicadinea:</u>		
<i>Achrus taghizadehi</i> Dlab.	(Cicadellidae)	رفسنجان: نوق
<i>Cicadella viridis</i> (L.)	"	
<i>Goniagnathus palliatus</i> (Leth.)	"	رفسنجان: نوق
<i>Macropsis unicolor</i> (Lindb.)	"	
<i>Opsius discessus</i> (Hv.)	"	
<i>Opsius jucundus</i> Leth.	"	رفسنجان

- Opsius scutellaris* Leth. (Cicadellidae) رفسنجان
Opsius versicolor (Dist.) " "
Platymetopius safavii Dlab. " تهران ، اوین
Tettigometra vitellina Fb. (Tettigometridae)
Poophilus nebulosus Leth (Cercopidae) راور ، پایگاه شیراز ، فیروزآباد
Hemitropis seticulosus (Leth.) (Cixiidae)
Toya (=Calligypona) sp. (Delphacidae)
Falcotoya minuscula (Hv.) " "
Mesophantia pallens Mel. (Flatidae) کازرون ، یاسوج ، رفسنجان
Aphidinea:
*Brachyunguis tamaricis Licht (Aphididae) تهران ، اوین
*Brachyunguis tamaricophila Nevs. " رفسنجان
*Brevicorynella quadrimaculata Nevs. " خراسان
Coccinea:
*Cryptoparlatoresopsis halli Bod.-Theo. (Diaspididae) کرمان ، رفسنجان ، کهنوج ، ایرانشهر
*Cryptoparlatoresopsis telaia Balach (Diaspididae) جنوب ایران
*Parlagena mc.kenziei Balach. " ایرانشهر
*Nilotaspis isis Hall " اصفهان ، کرمان ، بندرعباس ، زاهدان ، " "
*Nilotaspis bicuspis Hall " کرمان ، رفسنجان ، شهداد " "
*Chionaspis etrusca Leon. " شیراز دریاچه مهارلو " "
*Lepidosaphes janguai Balach. " بلوچستان " "
*Diaspidiotus iranicus Kauss.-Balach. " کرمان ، رفسنجان ، شهداد ، ایرانشهر ، جهرم ، شیراز " "
*Schizotargionia balachowskyi Kauss. " ایرانشهر ، شهر بابک " "
*Rugaspidiotus tamaricicola Malen. " کرمان ، رفسنجان ، طبس " "
*Naiacoccus minor Green (Pseudococcidae)
*Naiacoccus serpentinus Green " بین خاش و زاهدان " "
*Iceria sp. (Margarodidae) بلوچستان ، ایرانشهر " "
THYSANOPTERA
Liothrips reuteri Bagn. جیرفت